

Edukacja skazanych w szkołach przywieziennych, pozawieziennych i w formach pozaszkolnych w latach 2000–2007

LESZEK BOGUNIA

Katedra Prawa Karnego Wykonawczego
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego

I

Kształcenie i szkolenie zawodowe więźniów w doktrynie prawa penitencjarnego oraz prawa karnego wykonawczego było już dotąd analizowane na wiele sposobów. Rozpatrywano je m.in. z uwzględnieniem kontekstu historycznego, regulacji prawa międzynarodowego i rozwiązań polskich oraz w kontekście znaczenia i miejsca w procesie resocjalizacji skazanych w warunkach zakładu karnego. Generalne ustalenia można ująć następująco: po pierwsze, konieczność nauczania była dostrzeżona już w XV-wiecznych więzieniach, a rozkwit tej formy oddziaływania na więźniów i jej rozpowszechnienie przypada na wiek XVII; po drugie, akty międzynarodowe regulujące prawa i wolności obywatelskie, w tym prawa osób pozbawionych wolności problematykę ich prawa do nauki, podkreślają i eksponują w sposób wyraźny; po trzecie, dawne i współczesne rodzime akty prawne normujące prawo do nauki obywateli polskich, w tym osób skazanych, również prawo to umieszczały na jednym

z czołowych miejsc wśród innych istotnych i przynależnych im praw; po czwarte, w warunkach zakładu karnego nauka to jeden z podstawowych środków procesu resocjalizacji obok pracy, zajęć kulturalno-oświatowych i sportowych, systemu nagród i kar dyscyplinarnych, kontaktów skazanych ze światem zewnętrznym.

Rozmiary nauczania skazanych w szkołach przywieziennych i w innych pozaszkolnych formach w Polsce przybierały różne wartości w danych okresach historycznych charakteryzujących się odmiennymi warunkami polityczno-społecznymi i gospodarczymi. Były one przedmiotem analiz wielu autorów. Zakres edukacji skazanych w okresie międzywojennym w sposób syntetyczny przedstawił m.in. Z. Bugajski¹.

Analizie i ocenie rozwoju nauczania ogólnego i zawodowego więźniów w różnych okresach po II wojnie światowej w Polsce były poświęcone m.in. publikacje: A. Przygońskiego i M. Wołowicz², D. Widelaka³, M. Bramskiej⁴, T. Szymanowskiego⁵. Publikacje te są powszechnie dostępne, zatem pominiemy prezentację dokonanych w nich szczegółowych ustaleń. Podkreślimy jednak, że wszyscy wymienieni autorzy zauważają znaczne postępy w rozwoju oświaty więziennej w polskim systemie penitencjarnym w badanych okresach. T. Szymanowski stwierdza nawet, że jest to „chyba jedyne prawdziwe osiągnięcie tego dawnego systemu, choć nigdy nie osiągnięto stanu pozwalającego na kształ-

¹ Autor ten stwierdzał, że na dzień 1 października 1928 r. ogólna liczba więźniów podlegających przymusowi nauczania we wszystkich więzieniach wynosiła 4747, z tej liczby do szkół więziennych uczęszczało 4121, co stanowiło 86,8%. W czwartym kwartale 1928 r. liczba uczących się powiększyła się o 373 więźniów, tj. do liczby 4494, a ogólny odsetek w tym czasie wzrósł do 90,3%. Na jedną siłę nauczycielską przypadało w tym czasie przeciętnie 49 uczniów. Z. Bugajski, *Rozwój działalności kulturalno-oświatowej w więzieniach, jej zadania i obecna organizacja w Polsce*, [w:] *Księga jubileuszowa więziennictwa polskiego*, red. Z. Bugajski, Warszawa 1929, s. 106–123.

² A. Przygoński, M. Wołowicz, *Nauczanie ogólne i zawodowe*, [w:] *Rozwój penitencjarystyki w PRL*, red. P. Wierzbicki, Warszawa 1988, s. 410–437 oraz M. Wołowicz, *Nauczanie ogólne i zawodowe skazanych*, [w:] *Księga jubileuszowa więziennictwa polskiego 1918–1988*, red. A. Marek, Warszawa 1990, s. 387–419.

³ D. Widelak, *Szkolnictwo przywiezienne w Polsce (1945–1995)*, Opole 1999.

⁴ M. Bramska, *Realizacja prawa skazanych do kształcenia*, [w:] *Stan i węzłowe problemy polskiego więziennictwa*. Część IV, Biuletyn RPO. Materiały, zeszyt nr 42, Warszawa 2000.

⁵ T. Szymanowski, *Polityka karna i penitencjarna w Polsce w okresie przemian prawa karnego*, Warszawa 2004, s. 184–192.

cenie, jeśli nie wszystkich, to choćby większości więźniów, którzy tego potrzebowali”⁶.

II

Przedstawieniem niektórych problemów związanych z aktualnym stanem nauczania skazanych w trakcie odbywania przez nich kary pozbawienia wolności poświęcimy dalsze rozważania. Chodzić będzie zwłaszcza o syntetyczną prezentację obowiązujących unormowań prawnych⁷, ukazanie rozmiarów i form kształcenia skazanych na tle rosnącej populacji więźniów.

Wśród praw skazanego kodeks karny wykonawczy z 1997 r.⁸ wymienia prawo do kształcenia i samokształcenia (art. 102 pkt 5 k.k.w.). Kodeks stanowi również, że w zakładach karnych prowadzi się nauczanie obowiązkowe w zakresie szkoły podstawowej i gimnazjum, a także umożliwia się nauczanie w zakresie ponadpodstawowym (ponadgimnazjalnym) oraz na kursach zawodowych. Zawodowe szkolenie kursowe może być w całości lub częściowo odpłatne (art. 130 § 1 k.k.w.). Obowiązkowi nauczania podlegają skazani, którzy nie ukończyli 18. roku życia. Obowiązek ten wyznacza art. 70 Konstytucji RP⁹ oraz art. 15 Ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty¹⁰.

Ustawodawca uznał, że pierwszeństwo w uzyskiwaniu możliwości objęcia nauczaniem w szkole ponadpodstawowej (ponadgimnazjalnej) i na kursach zawodowych mają skazani, którzy nie mają wyuczonego za-

⁶ *Ibidem*, s. 186.

⁷ Szerszą analizę i komentarze do aktualnie obowiązujących unormowań przedstawili m.in.: G.B. Szczygieł, *Spoleczna readaptacja skazanych w Polskim systemie penitencjarnym*, Białystok 2002, s. 167–169; S. Paweła, *Prawo karne wykonawcze. Zarys wykładu*, wyd. 2, Wolters Kluwers 2007, s. 195–197; J. Hołda [w:] J. Hołda, Z. Hołda, *Prawo karne wykonawcze*, Wolters Kluwers 2006, s. 149–150; M. Kuć, *Indywidualizacja wykonywania kary pozbawienia wolności*, Lublin 2007, s. 119–125; Z. Hołda, K. Postulski, *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Gdańsk 2005, s. 461–466.

⁸ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. kodeks karny wykonawczy (Dz.U. Nr 90, poz. 557 z późn. zm.).

⁹ Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483).

¹⁰ Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity Dz.U. z 1996 r. Nr 97, poz. 329).

wodu albo którzy po odbyciu kary nie będą mogli go wykonywać, a także ci, którzy nie ukończyli 21. roku życia (art. 130 § 3 k.k.w.). Są to dyrektywy, które muszą być uwzględniane przez komisję penitencjarną, mającą w swym zakresie działalności kwalifikowanie skazanych do nauczania w szkołach i na kursach (art. 76 pkt 5 k.k.w.). W uzasadnionych wypadkach skazany może na własny koszt kształcić się w szkołach poza obrębem zakładu karnego. Wymagana jest na to zgoda dyrektora zakładu karnego (art. 130 § 5 k.k.w.). Taka zgoda nie może być udzielona skazanym odbywającym karę pozbawienia wolności w zakładzie karnym typu zamkniętego (art. 90 pkt 3 k.k.w.). Zgodę dyrektora na naukę oraz udział w konsultacjach i zdawaniu egzaminów poza obrębem zakładu karnego mogą uzyskać skazani, jeżeli spełniają ogólnie obowiązujące wymagania w oświacie publicznej, zachowują się poprawnie oraz nie zagrażają porządkowi publicznemu. Dyrektor nie może jednak wyrazić zgody na konsultacje i zdawanie egzaminów skazanym odbywającym karę dożywotniego pozbawienia wolności (art. 131 k.k.w.).

Trafnie zauważa S. Lelental, że widoczny jest brak pełnej zgodności pomiędzy przepisem art. 131 k.k.w. a przepisem art. 90 pkt 3 k.k.w. Nie do przyjęcia jest sytuacja, że skazani na karę dożywotniego pozbawienia wolności mogą za zgodą dyrektora zakładu karnego uczyć się w szkołach poza obrębem zakładu karnego, a dla skazanych na kary łagodniejsze, którzy podobnie jak ci pierwsi odbywają karę w zakładzie typu zamkniętego, nauczanie organizuje się w obrębie zakładu karnego. S. Lelental proponuje, aby dla uniknięcia sprzeczności przyjąć, że i ci skazani mogą uczyć się w szkołach poza obrębem zakładu karnego¹¹.

Istotną rolę nauczania skazanych w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności ustawodawca podkreśla przez wyznaczenie jej miejsca wśród środków oddziaływania penitencjarnego oraz na tle różnych systemów wykonywania kary. Wymieniając środki oddziaływania (art. 67 § 3 k.k.w.), nauczanie zostało umieszczone na drugim miejscu po pracy (która ma sprzyjać zdobywaniu kwalifikacji zawodowych). W systemie programowanego oddziaływania, w ramach indywidualnych programów ustala się zwłaszcza rodzaje nauczania skazanych (art. 95 § 2 k.k.w.). Na potrzeby w zakresie nauczania dostosowuje się wykonywanie kary

¹¹ S. Lelental, *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2001, s. 340–341.

w systemie terapeutycznym (art. 97 § 2 k.k.w.). Natomiast w systemie zwykłym skazany może korzystać z dostępnego nauczania w zakładzie karnym. W systemie tym może on także korzystać z zatrudnienia dostępnego w zakładzie karnym oraz w tym samym zakresie z zajęć kulturalno-oświatowych i sportowych (art. 98 k.k.w.).

Podsumowując ten fragment rozważań, można ogólnie stwierdzić, że aktualnie obowiązujące regulacje dotyczące nauczania skazanych odbywających karę pozbawienia wolności mogą sprzyjać rozwijaniu takiej działalności w zakładach karnych. Uwzględniają one podstawowe kierunki reformy oświaty w kraju i zmieniają przywieszenny system edukacji. Dalsze rozważania poświęcimy analizie zakresu edukacji skazanych w szkołach przywieszennych i formach pozaszkolnych w latach 2000–2007¹². Rozważania te poprzedzimy przedstawieniem podstawowych informacji dotyczących populacji skazanych w okresie objętym analizą (tab. 1).

Informacje te bowiem będą stanowić dobry punkt odniesienia dla oceny rozmiarów i form kształcenia więźniów. Od 2000 r. w kolejnych latach następował systematyczny wzrost liczby skazanych odbywających karę pozbawienia wolności. Jeżeli w 2000 r. karę taką odbywały 48 492 osoby, to w 2001 r. już 56 893 osoby, w 2002 roku – 59 566 osób, w 2003 r. – 61 039 osób, w 2004 r. – 65 312 osób, w 2005 r. – 69 538, w 2006 r. – 74 232 osoby i w 2007 r. – 76 334 osoby. W 2007 r. stan zaludnienia zakładów karnych skazanymi na karę pozbawienia wolności, w porównaniu z 2000 r. wzrósł o 27 842 osoby. Z danych zamieszczonych w tab. 1 wynika także, że w tych ośmiu latach objętych analizą, w sposób istotny zmniejszyło się zainteresowanie skazanych odbywaniem kary w systemie programowanego oddziaływania, z wyłączeniem skazanych młodocianych. Wiadomo młodociani obligatoryjnie muszą odbywać karę w tym systemie. Taki brak zainteresowania można chyba tłumaczyć tym, że administracja zakładów karnych była głównie zaabsorbowana potrzebą zapewnienia warunków bytowych dla wzrastającej liczby skazanych, a działalność wychowawców koncentrowała się na pracach administracyjnych oraz zapewnieniu elementarnego porządku w jednostkach penitencjarnych. Można zaryzykować twierdzenie, że funk-

¹² Analizę przeprowadzono na podstawie danych zaczerpniętych z *Informacji o wykonywaniu kary pozbawienia wolności i tymczasowego aresztowania za lata 2000–2007*. Ministerstwo Sprawiedliwości, Centralny Zarząd Służby Więziennej.

Tabela 1. Podstawowe dane dotyczące populacji skazanych w latach 2000–2007

Wyszczególnienie	Stan w dniu:									
	31.12.2000	31.12.2001	31.12.2002	31.12.2003	31.12.2004	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2007		
Razem:	10 866 (100%)	13 491 (100%)	13 810 (100%)	3618 (100%)	3452 (100%)	3287 (100%)	3182 (100%)	3057 (100%)		
zwykły	1 (0,1%)	0 (0,0%)	0 (0,0%)	4 (0,1%)	48 (1,5%)	40 (1,3%)	43 (1,4%)	46 (1,5%)		
programowany	9960 (91,7%)	12 263 (90,9%)	13 146 (95,2%)	3418 (94,5%)	3188 (92,3%)	3062 (93,1%)	2969 (93,3%)	2858 (93,5%)		
terapeutyczny	905 (8,2%)	1228 (9,1%)	664 (4,8%)	196 (5,4%)	216 (6,2%)	185 (5,6%)	170 (5,3%)	153 (5,0%)		
Razem:	15 459 (100%)	19 125 (100%)	20 903 (100%)	30 819 (100%)	33 237 (100%)	35 800 (100%)	38 280 (100%)	39 479 (100%)		
zwykły	4964 (32,1%)	6843 (35,8%)	7855 (37,6%)	10 935 (35,5%)	13 630 (41,0%)	15 556 (43,4%)	16 318 (42,6%)	16 926 (42,9%)		
programowany	9337 (60,4%)	10 621 (55,5%)	12 178 (58,2%)	18 349 (59,5%)	17 932 (53,9%)	18 427 (51,5%)	19 980 (52,2%)	20 465 (51,8%)		
terapeutyczny	1176 (7,5%)	1661 (8,7%)	870 (4,2%)	1535 (5,0%)	1675 (5,1%)	1817 (5,1%)	1982 (5,2%)	2088 (5,3%)		

R	Razem:	22 149 (100%)	24 277 (100%)	24 853 (100%)	26 602 (100%)	28 623 (100%)	30 451 (100%)	32 769 (100%)	33 798 (100%)
	zwykły	9593 (43,3%)	11 273 (46,5%)	12 338 (49,6%)	13 385 (50,3%)	15 240 (53,2%)	16 403 (53,8%)	17 948 (54,8%)	18 619 (55,1%)
	programowany	10 888 (49,2%)	10 859 (44,7%)	11 315 (45,6%)	11 840 (44,5%)	11 860 (41,4%)	12 414 (40,8%)	13 147 (40,1%)	13 365 (39,5%)
	terapeutyczny	1668 (7,5%)	2145 (8,8%)	1200 (4,8%)	1377 (5,2%)	1523 (5,4%)	1634 (5,4%)	1674 (5,1%)	114 (5,4%)
System	Ogółem	48 492 (100%)	56 893 (100%)	59 566 (100%)	61 039 (100%)	65 312 (100%)	69 538 (100%)	74 231 (100%)	76 334 (100%)
	zwykły	14 558 (30,0%)	18 116 (31,8%)	20 193 (33,9%)	24 324 (39,8%)	28 918 (44,3%)	31 999 (46,0%)	34 309 (46,2%)	35 591 (46,6%)
	programowany	30 185 (62,2%)	33 743 (59,3%)	36 639 (61,5%)	33 607 (55,1%)	32 980 (50,5%)	33 903 (48,7%)	36 096 (48,6%)	36 688 (48,1%)
	terapeutyczny	3749 (7,8%)	5034 (8,9%)	2734 (4,6%)	3108 (5,1%)	3414 (5,2%)	3636 (5,3%)	3826 (5,2%)	4055 (5,3%)

cjonariuszom służby więziennej mogło brakować czasu na pobudzanie skazanych do większej pozytywnej aktywności, w tym podejmowania nauki.

Jakie były zatem obiektywne możliwości edukacji skazanych i praktyczny jej wymiar. Z całą pewnością możliwości edukacji wyznacza przede wszystkim liczba przywieziennych szkół i oddziałów szkolnych w różnych typach szkół. Szczegółowe dane dotyczące interesującego nas okresu zostały zawarte w tab. 2. Z przedstawionych danych wynika, że w roku szkolnym 1999/2000 na terenie zakładów karnych działało 70 szkół, liczących ogółem 166 oddziałów, a w roku szkolnym 2006/2007 było już tylko 60 szkół, lecz posiadających więcej, bo 175 oddziałów. W analizowanym okresie zlikwidowano 9 szkół podstawowych, cztery zasadnicze szkoły zawodowe, rozwiązano wszystkie, a więc pięć średnich studiów zawodowych (do czego obligowała reforma oświatowa) oraz dwa technika zawodowe. W tym okresie powołano natomiast jedną nową szkołę gimnazjalną i dziewięć liceów ogólnokształcących. Nie zmieniła się w tym okresie liczba liceów zawodowych. Można zauważyć, że bilans zmian, jakie nastąpiły w latach 2000–2007, był niekorzystny, a tym samym dostępność skazanych do pobierania nauki na różnych poziomach kształcenia uległa ograniczeniu (zwłaszcza w kontekście wzrostu populacji osób karnie izolowanych). Należy jednak podkreślić, że ogólna liczba skazanych objętych nauczaniem w szkołach przywieziennych i pozawieziennych, a także absolwentów tych szkół w analizowanym okresie zwiększyła się. Szczegółowe dane ujęte są w tab. 3 i 4. W roku szkolnym 2006/2007 ogólna liczba osadzonych objętych nauczaniem wzrosła o 358 osób w porównaniu z rokiem szkolnym 1999/2000 i wyniosła 3919 osób. W tych latach widoczne jest znaczne zwiększenie liczby skazanych kształcących się na poziomie gimnazjalnym oraz liceów ogólnokształcących. O 18 osób wzrosła liczba studentów.

W okresie objętym analizą różnie układały się wielkości liczb absolwentów opuszczających mury szkolne w poszczególnych latach. Ogółem w tym czasie szkoły ukończyło 8894 skazanych, w tym: szkołę podstawową 447 osób, gimnazjum 963 osoby, zasadniczą szkołę zawodową 5853 osoby, średnią szkołę zawodową 61 osób, technikum zawodowe

865 osób, liceum zawodowe 109 osób, oraz liceum ogólnokształcące 593 osoby.

Szkolenie kursowe zawodowe dopełnia obraz podnoszenia kwalifikacji przez skazanych. Rozwój tej formy edukacji dla skazanych zwłaszcza nieposiadających wyuczonego zawodu w latach objętych badaniami jest imponujący. Przekonują o tym dane zamieszczone w tab. 5. Jeżeli w 2000 r. na zorganizowanych 66 kursach szkolono 1185 skazanych, to w 2007 r. w ramach 707 kursów w szkoleniu uczestniczyło 8400 skazanych. Łącznie w okresie ośmiu lat nauczaniem kursowym objętych było 21 633 skazanych. W tym czasie absolwentami kursów zostało 20 829 osób. Rozkwit tej formy kształcenia w ostatnich latach związany jest przede wszystkim z realizacją projektów finansowanych przy udziale Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach inicjatywy EQUAL (jako przykładowy należy wskazać tu zrealizowany w ZK w Wołowie program „Czarna Owca. Skazani na ochronę przyrody”).

Kończąc rozważania, należy podkreślić, że w aktualnie realizowanym w naszym kraju systemie penitencjarnym nauczanie skazanych zajmuje ważne miejsce. Przepisy normujące ten istotny fragment życia zakładowego sprzyjają jego rozwojowi. W praktyce świadczy o tym zwłaszcza zwiększająca się dostępność skazanych do różnorodnych form nauczania ogólnego i zawodowego.

Tabela 2. Przywięzienne szkoły i oddziały szkolne w latach 2000–2007

Rok szkolny Wyszczególnienie	1999/2000		2000/2001	
	liczba szkół	liczba oddziałów	liczba szkół	liczba oddziałów
Ogółem	70	166	58	185
Szkoły podstawowe	12	12	2	3
Gimnazja	9	9	9	20
Zasadnicze szkoły zawodowe	30	109	30	115
Średnie studia zawodowe	5	3	2	2
Technika zawodowe	12	29	12	38
Licea zawodowe	1	2	1	3
Licea ogólnokształcące	1	2	2	4

Rok szkolny Wyszczególnienie	2001/2002		2002/2003	
	liczba szkół	liczba oddziałów	liczba szkół	liczba oddziałów
Ogółem	58	170	61	159
Szkoły podstawowe	3	4	3	4
Gimnazja	9	19	10	18
Zasadnicze szkoły zawodowe	28	107	28	96
Średnie studia zawodowe	0	0	0	0
Technika zawodowe	13	31	13	27
Licea zawodowe	1	3	1	3
Licea ogólnokształcące	4	6	6	11
Rok szkolny Wyszczególnienie	2003/2004		2004/2005	
	liczba szkół	liczba oddziałów	liczba szkół	liczba oddziałów
Ogółem	63	162	65	172
Szkoły podstawowe	3	4	3	6
Gimnazja	10	21	10	18
Zasadnicze szkoły zawodowe	28	92	28	97
Średnie studia zawodowe	xxx	xxx	xxx	xxx
Technika zawodowe	13	26	12	28
Licea zawodowe	1	2	1	1
Licea ogólnokształcące	8	17	11	22
Rok szkolny Wyszczególnienie	2005/2006		2006/2007	
	liczba szkół	liczba oddziałów	liczba szkół	liczba oddziałów
Ogółem	62	171	60	175
Szkoły podstawowe	3	4	3	6
Gimnazja	10	18	10	16
Zasadnicze szkoły zawodowe	27	96	26	104
Średnie studia zawodowe	xxx	xxx	xxx	xxx
Technika zawodowe	11	25	10	23
Licea zawodowe	1	1	1	2
Licea ogólnokształcące	10	27	10	24

Tabela 3. Osadzeni objęci nauczaniem w szkołach przywieszennych i pozawieszennych w latach 2000–2007

Rok szkolny Wyszczególnienie	1999/2000	2000/2001	2001/2002	2002/2003
Ogółem liczba szkół	3651	3833	4011	4014
Szkoły podstawowe	311	56	64	83
Gimnazja	161	388	436	452
Zasadnicze szkoły zawodowe	2450	2538	2628	2463
Średnie studia zawodowe	110	20	0	0
Technika zawodowe	533	631	563	590
Licea zawodowe	40	62	102	73
Licea ogólnokształcące	35	123	211	341
Szkoły wyższe	11	15	7	12
Rok szkolny Wyszczególnienie	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007
Ogółem liczba szkół	3843	3880	3667	3919
Szkoły podstawowe	63	43	35	32
Gimnazja	484	411	391	421
Zasadnicze szkoły zawodowe	2311	2323	2161	2 315
Średnie studia zawodowe	xxx	xxx	xxx	xxx
Technika zawodowe	482	504	439	523
Licea zawodowe	39	18	32	30
Licea ogólnokształcące	443	553	575	569
Szkoły wyższe	21	28	34	29

Tabela 4. Absolwenci szkół przywężniennych i pozawężniennych w latach 2000–2007

Rok szkolny Wyszczególnienie	1999/2000	2000/2001	2001/2002	2002/2003
Liczba absolwentów w tym maturzyści	1036 37	1016 86	1071 74	1156 125
Szkoły podstawowe	228	26	40	39
Gimnazja	0	0	149	114
Zasadnicze szkoły zawodowe	695	771	740	828
Średnie studia zawodowe	43	18	0	0
Technika zawodowe	70	171	93	115
Licea zawodowe	0	16	20	18
Licea ogólnokształcące	0	14	29	42
Rok szkolny Wyszczególnienie	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007
Liczba absolwentów w tym maturzyści	1082 121	1381 141	987 101	1165 145
Szkoły podstawowe	40	33	18	23
Gimnazja	157	298	133	112
Zasadnicze szkoły zawodowe	669	845	599	706
Średnie studia zawodowe	xxx	xxx	xxx	xxx
Technika zawodowe	134	84	81	121
Licea zawodowe	18	14	14	9
Licea ogólnokształcące	64	107	142	194

Tabela 5. Nauczanie kursowe w latach 2000–2007

Rok szkolny Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Liczba kursów	66	48	27	58	69	233	472	707
Liczba skazanych objętych nauczaniem kursowym	1185	668	412	848	965	3205	5950	8400
Liczba absolwentów kursów	1085	625	377	810	930	3014	5798	8190